

Odpowiedź MRiRW na pytania zawarte w interpelacji nr 12243 Pana Posła Rafała Romanowskiego

- załącznik do pisma Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi sygn. DWM.ww.058.12.2025

A) Ryzyka wynikające z ewentualnego zatwierdzenia umowy UE–Mercosur

Pytanie 1. Czy MRiRW dysponuje oceną skutków dla polskiego rynku zbóż (pszenica, kukurydza, jęczmień, żyto, owies) w scenariuszu wejścia w życie UE–Mercosur (znoszenie/obniżki cel, kontyngenty)?

1 a) Proszę o przedstawienie wariantowej analizy cenowej (krótki/średni okres) oraz wpływu na marże gospodarstw typowych dla północnego Mazowsza (gleby słabszych klas, rozdrobnienie).

Projekt umowy z Mercosurem przewiduje poniższe zobowiązania dotyczące cel w imporcie zbóż do UE z krajów Mercosuru

- Pszenica (za wyjątkiem nasion do siewu) jest wyłączona z liberalizacji. Stawki celne w imporcie z Mercosuru tego zboża nie ulegną zmianie.
- Kukurydza – umowa przewiduje ustanowienie bezcłowego kontyngentu taryfowego (TRQ) w dostępie do rynku UE o wielkości stopniowo wzrastającej w kolejnych latach od poziomu 166 677 tys. ton w roku wejścia w życie umowy do poziomu 1 mln ton w piątym i kolejnych latach po wejściu w życie. Należy jednak mieć na uwadze, że obecnie UE już stosuje zerową stawką celną w imporcie kukurydzy z Mercosuru, a także niemal wszystkich pozostałych partnerów handlowych. Ustanowienie proponowanego kontyngentu nie będzie więc miało ekonomicznego znaczenia (zerowa stawka celna będzie obowiązywać zarówno wewnątrz kontyngentu jak i poza nim).
- Żyto, jęczmień, owies – stopniowa redukcja stawki celnej w kolejnych latach po wejściu w życie umowy aż do całkowitego zniesienia po 7 latach (w przypadku ziaren owsa do siewu po 10 latach).

Generalnie zboża nie mają dużego udziału w strukturze towarowej importu UE z Mercosuru. Udział ten wyniósł 2,5% w całym rolno-spożywczym imporcie z Mercosuru w 2024 r.

Relatywnie spośród zbóż największy udział w tym imporcie ma kukurydza. W 2024 r. wartość importu UE z Argentyny stanowiła 1,15% a z Brazylii 7,35% wartości przywozu kukurydzy ogółem spoza UE.

Z kolei import UE pszenicy z Argentyny w 2024 r. na poziomie 7, 8 tys. EUR i z Brazylii poniżej 1 tysiąca EUR stanowił marginalny udział w przywozie pszenicy ogółem. Jeśli chodzi o jęczmień to w 2024 r. większe ilości tego zboża (35 tys. EUR) sprowadzane były tylko z Argentyny, ale stanowiło to znikomy udział w całym przywozie spoza UE jęczmienia - około 0,01%.

Żyto – w ostatnich latach nie było importu do UE lub import marginalny z Brazylii. Owies - w 2024 r. zaimportowano do UE owies o wartości 1 mln 382 tys. EUR z Urugwaju i 45 tys. EUR z Brazylii i Argentyny, co w sumie stanowi ok. 7,4% wartości importu ogółem owsa spoza UE.

Jeśli chodzi o import Polski zbóż z Mercosuru, relatywnie największe znaczenie ma przywóz kukurydzy (ok 22 mln EUR w 2024 r.), natomiast przywóz pozostałych zbóż jest marginalny. W imporcie Polski z krajów Mercosur dominują makuchy sojowe, tytoń nieprzetworzony, orzeszki ziemne, sok pomarańczowy, kawa, filety rybne zamrożone, cytryny.

Wobec faktu, że stawka celna UE na kukurydzę z Mercosuru już obecnie wynosi 0%, a pszenica inna niż do siewu jest wyłączona z koncesji (zresztą import pszenicy z Mercosuru nie jest znaczący), umowa nie wpłynie znacząco na poziom ceł na te zboża przywożone z Mercosuru. Import kukurydzy będzie dalej podlegał zerowej stawce, jak obecnie, a stawki w imporcie pszenicy (za wyjątkiem nasion do siewu) pozostaną bez zmian. Umowa z Mercosurem nie powinna istotnie wpłynąć na ceny i marże w sektorze zbóż.

Pytanie 1 b) Czy rząd postulował w KE klauzule ochronne i/lub kontyngenty taryfowe ograniczające napływ zbóż w okresach żniwnych w Polsce? Jakże dokładnie mechanizmy i progi uruchomienia (wolumen, cena, czas)?

W okresie, gdy postanowienia handlowe umowy z Mercosurem była negocjowane (do połowy 2019 r.; potem negocjacje dotyczyły zagadnień zrównoważonego rozwoju), Rząd regularnie zgłaszał postulaty odnoszące się do rolnego obszaru tych negocjacji. Nasze postulaty dotyczyły m.in. ograniczenia koncesji (kontyngentów taryfowych) w dostępie do rynku UE na towary wrażliwe oraz uwzględnienia w umowie klauzuli ochronnej tj. skutecznych zapisów umożliwiających czasowe wycofanie przyznanych w umowie preferencji celnych w dostępie do rynku UE w razie nadmiernego importu powodującego szkody rynkowe.

Szczególnie należy w tym kontekście przywołać wspólne stanowisko Polski, Bułgarii, Francji, Grecji, Węgier i Rumunii przekazane we wrześniu 2017 r. na forum Komitetu Polityki Handlowej w Brukseli (**zał. 1**). Tekst stanowiska, opracowany przez MRiRW, został zaproponowany przez Polskę i zyskał poparcie ww. państw członkowskich. Postulat dotyczący klauzuli ochronnej miał charakter przekrojowy (dotyczył zasadniczo wszystkich towarów rolnych). Uważamy, że generalnie z punktu widzenia skuteczności korzystniejsze jest nadanie zapisom umowy dotyczącym klauzuli ochronnej charakteru ogólnego zamiast szczegółowych warunków/progów aktywacji dla poszczególnych towarów. Takie szczegółowe zapisy mogłyby okazać się niedostosowane do konkretnych sytuacji rynkowych, które mogą zaistnieć w przyszłości, a tym samym utrudniać działania, zamiast ułatwiać. Poza tym uzgodnienie takich szczegółowych parametrów z Mercosurem w sposób satysfakcjonujący dla nas byłoby trudne, o ile nie niemożliwe.

Ostatecznie w ogłoszonych przez KE w 2019 r. wynikach negocjacji postanowień handlowych umowy z Mercosurem znalazły się zapisy w sprawie klauzuli ochronnej. Jednakże nie są one satysfakcjonujące. Zapisane w umowie warunki zastosowania tej klauzuli są, z jednej strony, nazbyt szczegółowe¹ a z drugiej strony niedostosowane do specyfiki sektora rolnego. Postulaty Polski zostały więc zrealizowane tylko częściowo.

Ze względu na krytykę tych zapisów m.in. przez Francję i Polskę, Komisja rozważa obecnie przyjęcie unijnego aktu prawnego upraszczającego kryteria uruchomienia postępowania ochronnego wobec importu rolnego z Mercosuru. Prace w tym obszarze wciąż trwają.

Pytanie 2. Czy Polska wnioskuje o wyłączenia wrażliwych produktów (sensitive products) lub okresy przejściowe dla zbóż? Proszę o kopie stanowisk przekazanych na forum Rady UE/KE.

Negocjacje w sprawie zakresu i skali koncesji taryfowych na poszczególne produkty prowadzone były do czerwca 2019r, kiedy zamknięto ten obszar negocjacyjny. W okresie

¹ Według projektu umowy z Mercosurem do uruchomienia przez Komisję postępowania ochronnego wymagane byłoby poparcie wniosku w tej sprawie przez podmioty reprezentujące min. 25% całej produkcji danego towaru w UE. Wymagane jest również przeanalizowanie licznych, wskazanych w umowie, czynników rynkowych i wskaźników ekonomicznych.

przed 2019 r. Polska, samodzielnie lub razem z innymi państwami członkowskimi, zgłaszała postulaty dotyczące ograniczenia liberalizacji cel produktów wrażliwych. Postulaty dotyczyły przede wszystkim sektora mięsnego, cukru, etanolu, ale wskazywaliśmy również na potrzebę ochrony innych sektorów o mniejszej wrażliwości w kontekście tej umowy (jak zboża, czy wybrane produkty sektora owoców i warzyw). W załączeniu (**zał. 2**) przekazuję wspólne stanowisko Polski, Francji, Austrii, Cypru, Grecji, Węgier, Francji, Litwy, Luksemburga, Rumunii, które w kwietniu 2016 było przekazane przez Francję do Komisji Europejskiej.

Na obecnym etapie priorytetem jest wzmocnienie klauzuli ochronnej zapisanej w umowie. Polska podtrzymuje zastrzeżenia do zapisów umowy w tym punkcie (mowa jest o tym w pkt 5 w przekazanym na forum UE przez MSZ 19 września br. stanowisku do projektu decyzji Rady w sprawie zawarcia umowy z Mercosurem – **załącznik 3**) i wnioskujemy o ich wzmocnienie (np. we wspólnym komunikacie z Francją - **załącznik 4**). Nie wskazujemy w tym kontekście zbóż ani innych konkretnych sektorów/produktów. Zależy nam na tym, aby wzmocnione zasady mogły mieć zastosowanie do wszystkich towarów rolnych.

Pytanie 3. Jakie instrumenty krajowe (interwencja rynkowa, dopłaty wyrównawcze, wsparcie magazynowe, ubezpieczenia dochodu) rząd przewiduje w razie materializacji ryzyka spadku cen wskutek UE–Mercosur — i w jakim harmonogramie wdrożenia?

Widzimy i zgłaszamy ryzyka wynikające z ew. wejścia w życie umowy UE-Mercosur m.in. możliwość zwiększenia przywozu z Mercosuru do UE produktów takich jak wołowina, drób, który mógłby wypierać polskie produkty z rynku innych państw członkowskich UE. Nie stwierdzamy natomiast znaczącego ryzyka negatywnego wpływu umowy z Mercosurem na sektor zbóż, oleistych, czy pasz. Obecnie przywóz do UE pszenicy wysokiej jakości, kukurydzy, soi i śruty sojowej do produkcji pasz realizowany jest po zerowej stawce celnej nie tylko z krajów Mercosur, ale praktycznie ze wszystkich pozostałych kierunków (za wyjątkiem Rosji i Białorusi). A zatem po wejściu w życie umowy warunki handlu tymi produktami z Mercosurem się nie zmienią.

B) Ryzyka i mechanizmy w ramach UE–Ukraina

Pytanie 4. W odniesieniu do autonomicznych środków handlowych UE dla Ukrainy oraz „korytarzy solidarności”:

4 a) Czy Polska wnioskowała o trwałą lub czasową klauzulę ochronną na zboża? Jak brzmi proponowany próg wolumenowy/cenowy uruchamiający środek?

Autonomiczne środki handlowe (ATM) UE dla Ukrainy, tj. pełne jednostronne zawieszenie cel w imporcie z Ukrainy obowiązywały od maja 2022 r. do 5 czerwca 2025 r. W okresie obowiązywania ATM Polska wielokrotnie zgłaszała postulat zwiększenia ochrony rynku UE w imporcie zbóż z Ukrainy. W odpowiedzi na te apele KE wprowadziła w maju 2023 r. nadzwyczajne środki zapobiegawcze tj. zakaz przywozu z Ukrainy kukurydzy, pszenicy, słonecznika i rzepaku do pięciu państw członkowskich UE (Polski, Węgier, Słowacji, Rumunii, Bułgarii). Środki te wygasły 15 września 2023 r., gdyż Komisja odmówiła ich przedłużenia pomimo apeli państw 5-tych. Jednym z argumentów KE było to, że tego typu środki (zakazy importu) mogą być rozwiązaniem tylko krótkotrwałym i na zasadzie wyjątku, gdyż są zasadniczo niedozwolone w normalnych warunkach handlu i wątpliwe z punktu widzenia zasad jednolitego rynku UE.

W związku z nieprzedłużeniem ww. środków zapobiegawczych Polska wprowadziła jednostronnie krajowy zakaz importu z Ukrainy pszenicy zwyczajnej i kukurydzy (za wyjątkiem ziaren do siewu), słonecznika, rzepaku i wybranych produktów przemiału ziaren

zbóż i oleistych². Jest on kwestionowany przez KE oraz Ukrainę jako niezgodny z przepisami UE, Układem o stowarzyszeniu oraz z zobowiązaniami w WTO. Rząd podtrzymuje ten zakaz, przy czym jest to związane z ryzykiem zaskarżenia Polskę przed Komisję Europejską przed Europejskim Trybunałem Sprawiedliwości.

W kontekście negocjacji Komisji z Ukrainą w sprawie pogłębienia liberalizacji handlu na podstawie art. 29 Układu o stowarzyszeniu Polska wniosowała m.in. o: utrzymanie mechanizmów TRQs (niektóre TRQs dotyczą zbóż) z możliwością niewielkiego wzrostu ich poziomu, dostosowanie Ukrainy do standardów produkcji UE oraz uwzględnienie mechanizmu ochronnego, który mógłby skutecznie ograniczyć import produktów w pełni zliberalizowanych, jak np. kukurydza³. Postulaty te zostały częściowo zrealizowane.

W sektorze zbóż porozumienie nie przewiduje pełnej liberalizacji cel w imporcie z Ukrainy. W przypadku towarów wrażliwych zerowa stawka celna ma być dalej ograniczona do wielkości określonych TRQs. W zakresie zbóż przewidziane jest zwiększenie poniższych TRQ przysługujących Ukrainie w dostępie do rynku UE:

- pszenica zwyczajna i granulki: z 1 mln ton do 1,3 mln ton,
- jęczmień i granulki: z 350 tys. ton do 450 tys. ton,
- owies: z 4 tys. ton do 7,7 tys. ton,
- kukurydza i granulki: z 650 tys. ton do 1 mln ton⁴,
- kasze i mączki z jęczmienia: z 7,8 tys. ton do 33,2 tys. ton.

Ponadto utworzony ma zostać nowy TRQ na mąkę z pszenicy, jęczmienia i kukurydzy w wysokości 30 tys. ton.

Według projektu porozumienia dodatkowe wielkości TRQs mogą być wycofane, jeśli Ukraina nie dostosuje do końca 2028 r. swoich przepisów do unijnych standardów dobrostanu zwierząt, stosowania pestycydów i leków weterynaryjnych. Istnieje więc możliwość np. wycofania dodatkowych wielkości TRQs na zboża (powrotu do ich poziomu według Układu o stowarzyszeniu w jego w wersji podpisanej w 2014 r.) w razie niedostosowania Ukrainy do standardów w zakresie pestycydów. Ponadto wg projektu porozumienia jeśli import w ramach TRQs będzie powodował zakłócenia na rynku UE, nawet w pojedynczym państwie członkowskim UE, to wówczas może być to podstawą do podjęcia „odpowiednich środków ochronnych⁵”. Charakter tych działań byłby za każdym razem określony przez Komisję w konsultacji z zainteresowanymi krajami. Rozwiązaniem preferowanym przez Komisję w takich sytuacjach będzie zapewne ograniczenie wielkości TRQ (przywróceniu poziomu według Układu z 2014r.), niemniej jednak zapisy są sformułowane na tyle elastycznie, że dają możliwość wprowadzenia środków ochronnych w innej formie.

² rozporządzenie Ministra Rozwoju i Technologii z 15 września 2023 r. w sprawie zakazu przywozu z Ukrainy produktów rolnych (Dz. U. z 2023 r. poz. 1898).

³ zważywszy na unijną zerową stawkę celną *erga omnes* na kukurydzę takim mechanizmem nie może być TRQ, choć formalnie jest on przewidziany w umowie

⁴ TRQ na kukurydzę obejmuje zarówno kod CN 1005 90 00 objęty obecnie 0% stawką celną *erga omnes* (więc zwiększenie TRQ na ten asortyment nie będzie miało obecnie praktycznego znaczenia ekonomicznego), jak również inne produkty (CN: 1103 13 (10-90), 1103 20 (40), 1104 23 (40-98)).

⁵ Fragment z projektu umowy z Ukrainą: „Jeżeli poważne trudności gospodarcze, społeczne lub środowiskowe o charakterze sektorowym lub regionalnym, które mogą się utrzymywać przez dłuższy czas, wystąpiły lub mogą wystąpić na terytorium jednej ze Stron, w tym w przypadku Unii w jednym lub kilku państwach członkowskich, w wyniku przywozu produktu objętego dodatkową liberalizacją na podstawie art. 1, zainteresowana Strona może wprowadzić odpowiednie środki ochronne w odniesieniu do preferencji przyznanych na podstawie art. 1”.

4 b) Czy rząd popiera mechanizm cen referencyjnych albo „cena minimalna” na wjazd zboża do UE? Jeśli tak — na jakim poziomie względem średnich cen skupu z 2023 r. w Polsce?

4 c) Czy rząd postuluje regułę sezonowości (ograniczenia w miesiącach żniwnych), by nie destabilizować rynku północnego Mazowsza?

Cena interwencyjna zboża zawarta w przepisach unijnych wynosi 101,31 Euro/t. Polska wielokrotnie wskazywała na konieczność podniesienia tej ceny, jednak propozycja ta nie uzyskała poparcia Komisji Europejskiej ani innych państw członkowskich UE.

Model Wspólnej Polityki Rolnej, w którym istniały w przeszłości wysokie ceny interwencyjne, obejmował opłaty importowe, subsydia eksportowe i zakupy interwencyjne. Był to system, który izolował rynek wewnętrzny ówczesnej Europejskiej Wspólnoty Gospodarczej od rynku światowego, a koszty interwencji ponosili głównie konsumenci, płacąc wyższe ceny od cen światowych. Z upływem czasu koszt dopłat do eksportu zaczął przewyższać dochody z opłat wyrównawczych nakładanych na import i koszty wspólnej polityki rolnej zaczęły znacząco rosnać więc zaczęto odchodzić od takiego zarządzania rynkiem.

Obecnie trwają dyskusje na temat kształtu Wspólnej Polityki Rolnej po roku 2027. Dyskutowane są między innymi instrumenty zarządzania kryzysem. Przewidywane zmiany instrumentów przyszłej WPR dotyczące stabilizacji rynków rolnych nie idą w kierunku zwiększenia interwencji rynkowej, ale w kierunku wzmocnienia instrumentów zarządzania ryzykiem, wzmocnienia pozycji producentów w łańcuchu wartości.

Ponadto, należy uwzględniać również kontekst zobowiązań międzynarodowych. Mechanizm cen minimalnych, a więc uzależnienie możliwości importu od przestrzegania określonej ceny, jest wskazany jako jeden z niedozwolonych instrumentów w Porozumieniu WTO w sprawie rolnictwa. Z tego względu jego wprowadzenie mogłoby być skutecznie zaskarżone jako niezgodne z zobowiązaniami w WTO. Zakazy i ograniczenia ilościowe wprowadzane w okolicznościach innych niż wyjątkowe sytuacje określone w zasadach WTO (taką wyjątkową okoliczność wg artykułu XX GATT mogą stanowić np. względy ochrony bezpieczeństwa i zdrowia ludzi, roślin i zwierząt) również wiążą się z ryzykiem ich zaskarżenia bądź wywołania retaliacji partnerów handlowych. Nie ma znaczenia, czy chodzi o środek stały, czy stosowany sezonowo.

Wprowadzanie środków w imporcie leży zasadniczo w kompetencji UE a nie pojedynczych państw członkowskich. Wprowadzenie ich wymaga zgody Komisji Europejskiej (aktu prawnego wydanego lub przygotowanego przez Komisję) i skonsultowania z państwami UE, gdyż dotyczy importu do wszystkich państw UE. Z opisanych wyżej względów (możliwość zaskarżenia w WTO) Komisja nie zgodziłaby się na zastosowania cen minimalnych w imporcie do UE ani stosowanie sezonowych ograniczeń importu.

Jeśli chodzi o import z Ukrainy, obowiązuje krajowy zakaz przywozu określonych zbóż i oleistych, o czym była mowa w odpowiedzi na pyt. 4a). Ponadto porozumienie z Ukrainą w sprawie pogłębienia liberalizacji w handlu wzajemnym na podstawie art. 29 Układu o stowarzyszeniu zawiera pewne mechanizmy ochronne (opisane również w odpowiedzi na punkt 4a), o których zastosowanie państwa członkowskie będą mogły wnioskować do Komisji Europejskiej w razie problemów z nadmiernym importem z Ukrainy.

Pytanie 5. Jakie krajowe filtry/reguły logistyczne (priorytetyzacja tranzytu, strefy buforowe, okna czasowe) funkcjonują i/lub są planowane, by zboże z Ukrainy nie kumulowało się na Mazowszu? Proszę o opis obowiązujących procedur.

Jak wskazaliśmy w odpowiedzi na poprzednie pytania, obowiązuje krajowy zakaz importu z Ukrainy najbardziej wrażliwych zbóż tj. pszenicy zwyczajnej i kukurydzy (za wyjątkiem ziaren do siewu), oraz niektórych produktów ich przemiału określonych w załączniku do rozporządzenia MRiT.

C) Dane o napływie zboża z Ukrainy i monitoring jakości (01.01.2024 – data odpowiedzi)

6. Proszę o przekazanie, w podziale miesięcznym (01.2024 – miesiąc bieżący) i wg kodów CN (8-znakowych), następujących danych dla: pszenicy, kukurydzy, jęczmienia, żyta, owsa:

- *wolumen (t) i wartość (PLN/EUR) importu,*
- *kierunek logistyczny (przejście: Dorohusk, Hrebenne, Medyka, Korczowa, Dołhobyczów, Budomierz; kolej/auto; terminale),*
- *przeznaczenie: zboże konsumpcyjne vs paszowe (definicje, klasyfikacja i podstawa prawna kwalifikacji), docelowy zasięg dystrybucji (województwa/PSZOK-tyt magazynów; wskazanie udziału trafiającego do magazynów/podmiotów na północnym Mazowszu).*

7. Proszę o łączny bilans za powyższy okres: ile ton zboża konsumpcyjnego, a ile paszowego wjechało do Polski — oraz osobno udział % obu kategorii, w tym udział zasilający rynek Mazowsza.

W kwietniu 2023 r. Polska wprowadziła zakaz przywozu z Ukrainy większości produktów rolnych, w tym zbóż. Środki te podlegały później modyfikacjom, m.in. były przez pewien czas zastąpione tzw. środkami zapobiegawczymi Komisji Europejskiej (zakazem importu do 5 państw członkowskich). Obecnie obowiązujące przepisy tj. rozporządzenie MRiT z 15 września 2023 r. zakazują przywozu z Ukrainy niektórych zbóż (pszenicy zwyczajnej i kukurydzy, za wyjątkiem nasion do siewu) i obowiązują bezterminowo. Możliwy jest wyłącznie tranzyt ww. produktów z Ukrainy przez terytorium naszego kraju, który kończy się poza terytorium Polski lub w portach bałtyckich. Nadzór nad tranzytem pełni Krajowa Administracja Skarbowa.

Od momentu wprowadzenia zakazu organy celne nie wyraziły zgody na ich dopuszczenie do obrotu na terytorium kraju ww. produktów z Ukrainy stąd nie można zgodzić się z interpretacją jakoby zboże z Ukrainy kumulowało się na Mazowszu.

Jednocześnie informujemy, że w roku 2024 łącznie, przejechało przez Polskę tranzytem (z Ukrainy opuszczając następnie nasz kraj) 1,73 mln ton pszenicy, kukurydzy, rzepaku oraz pozostałych zakazowych produktów. Od stycznia do września br. łącznie tranzytem ww. produktów przejechało tylko 151 tys. ton.

Załącznikiem nr 5 do niniejszej odpowiedzi jest zagregowany zbiór statystyczny (za okres od 1 stycznia 2024 r. do 31 sierpnia 2025r., w podziale na miesiące), wyekstrahowany z wygenerowanych danych dostępnych w bazie analitycznej Krajowej Administracji Skarbowej (KAS). Poniżej objaśnienie do kodów taryfowych zbóż:

- pszenica⁶: 1001 11 00 00, 1001 19 00 18, 1001 19 00 20, 1001 19 00 30, 1001 91 20 20, 1001 99 00 60, 1001 19 00 12, 1001 91 10 00, 1001 91 20 10, 1001 91 90 00, 1001 99 00 92,
- żyto : 1002 10 00 00, 1002 90 00 00,
- owies – 1004 10 00 00, 1004 90 00 00,
- jęczmień – 1003 10 00 00, 1003 90 00 20, 1003 90 00 30, 1003 90 00 90,
- kukurydza – 1005 10 13 00, 1005 10 15 00, 1005 10 18 00, 1005 10 90 00, 1005 90 00 00.

Pozyskane dane obejmują import (objęcie procedurą celną dopuszczenia do obrotu – kod procedury 40) zbóż, z uwzględnieniem:

- kraju pochodzenia: Ukraina,
- Oddziału Celnego (wraz z kodem identyfikacyjnym), w którym objęto towar procedurą celną,
- deklarowanego przeznaczenia: na cele paszowe i na cele spożywcze,
- kodu taryfy i nazwy towaru,
- masy netto w tonach,
- wartości statystycznej w PLN.

W wygenerowanym zbiorze danych nie wskazano przejść granicznych, przez które wprowadzono wymienione wyżej zboża, gdyż systemy obsługi zgłoszeń celnych zbudowane są na unijnej matrycy danych, która nie wymaga obligatoryjnego podawania danych w zgłoszeniach, jeśli nie jest to wskazane w załączniku B do rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) 2015/2446 z dnia 28 lipca 2015 r. uzupełniającego rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 952/2013 w odniesieniu do szczegółowych zasad dotyczących niektórych przepisów unijnego kodeksu celnego (Dz. Urz. UE L 343 z 29.12.2015, str. 1, z późn. zm.) oraz rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) 2015/2447 z dnia 24 listopada 2015 r. ustanawiającego szczegółowe zasady wykonania niektórych przepisów rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 952/2013 ustanawiającego unijny kodeks celny.

Informacje nt. realizacji przez Krajową Administrację Skarbową rozporządzenia w sprawie zakazu przywozu niektórych zbóż i oleistych z Ukrainy.

Krajowy zakaz przywozu z Ukrainy objętych nim zbóż i oleistych - na podstawie rozporządzenia Ministra Rozwoju i Technologii z 15 września 2023 r. w sprawie zakazu przywozu z Ukrainy produktów rolnych (Dz. U. z 2023 r. poz. 1898) - nie dotyczy:

- 1) tranzytu zewnętrznego, o którym mowa w art. 226 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 952/2013 z dnia 9 października 2013 r. ustanawiającego unijny kodeks celny (Dz. Urz. UE L 269 z 10.10.2013, str. 1, z późn. zm.),
- 2) wspólnej procedury tranzytowej w oparciu o Konwencję o wspólnej procedurze tranzytowej sporządzoną w Interlaken dnia 20 maja 1987 r. (Dz. Urz. WE L 226 z 13.08.1987, str. 2, z późn. zm.) – Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne rozdz. 2, t. 2, str. 291, z późn. zm.) – pod warunkiem, że tranzyt ma się zakończyć w portach morskich w Gdańsku, Gdyni, Świnoujściu, Szczecinie lub Kołobrzegu lub poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

⁶ W załączonym zestawieniu figuruje tylko kod 1001190030 tj. jeden z kodów taryfowych reprezentujących pszenicę durum, inną niż do siewu. Zakaz importu z Ukrainy dotyczy pszenicy zwyczajnej (za wyjątkiem ziaren do siewu). Przywóz pszenicy durum jest dozwolony.

W związku z ww. rozporządzeniem, KAS wdrożyła procedury dotyczące tranzytu, dozwolonego zgodnie z ww. rozporządzeniem Ministra Rozwoju i Technologii.

Działania kontrolne są ukierunkowane na weryfikację pochodzenia towaru, jego rodzaju oraz miejsca dostarczenia. Jeżeli na tym etapie nie zostaną stwierdzone nieprawidłowości, dalsze działania są związane z zabezpieczeniem trasy przewozu i samego towaru, do momentu jego dostarczenia do miejsca zakończenia procedury tranzytu i uzyskania pewności, że transport opuścił granice kraju. Wymagane jest, aby tranzyt zakończony był poza terytorium Polski lub w portach morskich w Gdańsku, Gdyni, Świnoujściu, Szczecinie lub Kołobrzegu.

Dodatkowo należy podkreślić, że w ramach prowadzonego monitorowania egzekwowania przez organy celne przepisów odnośnie zakazu przywozu na podstawie ww. rozporządzenia Ministra Rozwoju i Technologii z 15 września 2023r. nie stwierdzono przywozu pochodzących z Ukrainy produktów rolnych wymienionych w Załączniku do rzeczzonego rozporządzenia.

KAS działa wyłącznie w granicach określonych przepisami prawa i egzekwuje obowiązki w takim zakresie, w jakim wynika to z obowiązujących przepisów prawa unijnego i krajowego. Zadania KAS wykonują organy KAS określone w art. 11 ust. 1 ustawy z 16 listopada 2016 r. o Krajowej Administracji Skarbowej (tekst jednolity Dz. U. z 2025 r., poz. 1131), m. in. naczelnik urzędu celno-skarbowego, który jest organem celnym wskazanym w art. 69 ust. 1 ustawy z 19 marca 2004 r. Prawo celne (tekst jednolity Dz. U. z 2024 r. poz. 1373).

Z uwagi na fakt, że wschodni odcinek granicy RP stanowi jednocześnie zewnętrzną granicę UE, działania kontrolne realizowane są nie tylko przez organy celne, ale także przez inne służby/inspekcje graniczne, tj. Granicznego Lekarza Weterynarii, Granicznego Inspektora Sanitarnego, Oddziały Graniczne Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Roślin i Nasiennictwa, Wojewódzkiego Inspektora Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych. Każda z ww. służb ma określony zakres kompetencji i sposób funkcjonowania, wynikający z obowiązujących regulacji prawnych. Inspekcje po przeprowadzeniu granicznych kontroli urzędowych wydają określone rozstrzygnięcie w zakresie towaru będącego przedmiotem kontroli, którym organ celny jest związany.

W tym zakresie organ celny uznaje wyniki kontroli dokonywanych przez służby graniczne, właściwe w zakresie prawa żywnościowego. Rozstrzygnięcie właściwej inspekcji determinuje następcze czynności organu celnego w odniesieniu do kontrolowanego towaru.

Wymogi przeprowadzenia granicznych kontroli zostały zaimplementowane do systemów informatycznych KAS, które obsługują obrót towarowy i walidują dane w zgłoszeniu celnym.

Na etapie weryfikacji formalnej zgłoszenia celnego walidowane jest, czy przywożone z kraju trzeciego produkty rolno – spożywcze przeszły wymaganą prawem odpowiednią graniczną kontrolę wykonywaną przez powołane do tego Inspekcje

Pytanie 8. Monitoring jakości i bezpieczeństwa na przejściach granicznych (01.01.2024 – obecnie):

8 a) Liczba i odsetek partii przebadanych vs wszystkich partii (z rozróżnieniem na konsumpcyjne i paszowe).

8 b) Parametry badań i częstotliwości próbkowania: wilgotność, zanieczyszczenia, gęstość (kg /hl), liczba opadania, białko, gluten, obecność szkodników; pozostałości pestycydów; mykotoksyny (DON, ZEA, aflatoksyny); metale ciężkie.

8 c) Laboratoria: lista jednostek (akredytacja, metody, LOQ/LLOD), procedury łańcucha

próbek, średni czas badania.

8 d) Wyniki: liczba stwierdzonych niezgodności, struktura naruszeń, decyzje (zatrzymanie, zawrócenie, utylizacja, odkażanie, rekwalifikacja z konsumpcyjnego na paszowe), kary i postępowania.

8 e) Mapowanie ryzyka: które przejścia/relacje wykazywały najwyższy odsetek niezgodności i w jakich miesiącach.

9. Proszę o wskazanie, czy i jak często dochodziło do rekwalifikacji partii z konsumpcyjnych na paszowe oraz odwrotnie; w jakim wolumenie (t) i z jakich przyczyn.

10. Proszę o przedstawienie pełnej metodologii klasyfikacji „konsumpcyjne” vs „paszowe” stosowanej przez organy kontrolne oraz podmioty skupowe; kto podejmuje decyzję o kwalifikacji i jakie są progi graniczne poszczególnych parametrów.

Poniżej przedstawione są informacje o procedurach kontroli zbóż prowadzonych przez poszczególne inspekcje podległe MRiRW tj. Inspekcję Ochrony Roślin i Nasiennictwa, Inspekcję Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych, Inspekcję Weterynaryjną. Jak to zostało już wskazane w odpowiedziach na poprzednie pytania, import kukurydzy i pszenicy zwyczajnej (za wyjątkiem ziaren do siewu) jest niedozwolony. Import pozostałych zbóż podlega kontroli właściwych im inspekcji. Import zbóż do siewu, w tym kukurydzy i pszenicy do siewu, podlega kontroli PIORIN.

Państwowa Inspekcja Ochrony Roślin i Nasiennictwa (PIORIN)

Wymogi fitosanitarne i zasady kontroli, wprowadzanych do Unii towarów pochodzenia roślinnego, regulują rozporządzenia PE i Rady 2016/2031 oraz 2017/625, a lista towarów podlegających granicznej kontroli fitosanitarnej zawarta jest w załączniku XI do rozporządzenia wykonawczego Komisji UE 2019/2072. Na podstawie tych przepisów wszystkie przesyłki nasion zbóż (materiału przeznaczonego do siewu) o określonych kodach celnych, pochodzących z Ukrainy, podlegają granicznej kontroli fitosanitarnej.

W okresie od 01.01.2024 r. do 26.09.2025 r. inspektorzy PIORiN skontrolowali łącznie 157 przesyłek nasion zbóż (głównie kukurydzy oraz żyta i gryki), importowanych z Ukrainy. Dwie z nich (przesyłki kukurydzy oraz gryki) zostały odrzucone (zakaz wwozu) ze względu na brak oznakowania drewnianego materiału opakowaniowego, który były wykorzystywane w transporcie tych towarów.

Inspekcja Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych (JHARS)

Ogólne zasady kontroli jakości handlowej.

Poniższe ogólne zasady i przepisy obowiązują również w imporcie zbóż z Ukrainy, z uwzględnieniem obowiązującego zakazu importu niektórych zbóż i oleistych z tego kraju.

Kompetencje IJHARS w zakresie kontroli jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych, przeznaczonych na cele spożywcze importowanych do Polski z krajów trzecich np. z Ukrainy regulują przepisy ustawy z dnia 21 grudnia 2000 roku *o jakości handlowej artykułów rolno – spożywczych* zwanej ustawą *o jhars*.

Jakość handlowa są to cechy artykułu rolno-spożywczego dotyczące jego właściwości organoleptycznych, fizykochemicznych i mikrobiologicznych w zakresie technologii produkcji, wielkości lub masy oraz wymagania wynikające ze sposobu produkcji opakowania, prezentacji i oznakowania (art. 3 pkt 5 ustawy *o jhars*). Przepisy ustawy *o jhars* nie dotyczą

wymagań zdrowotnych, sanitarnych, weterynaryjnych i fitosanitarnych odnoszących się do artykułów rolno-spożywczych określonych w odrębnych przepisach (art. 2 pkt 4 ustawy o *jhars*). W związku z powyższym IJHARS w ramach granicznej kontroli jakości handlowej zbóż nie posiada uprawnień do badania parametrów zdrowotnych i fitosanitarnych, np. oznaczania pozostałości środków ochrony roślin (z wyjątkiem produktów ekologicznych – co wynika z odrębnych przepisów), metali ciężkich, zawartości mykotoksyn w żywności, preparatów fumigujących, mikrobiologii. Kontrole w tym zakresie prowadzą organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej lub Państwowej Inspekcji Ochrony Roślin i Nasiennictwa. Z kolei zboża przeznaczone na cele paszowe są kontrolowane przez Inspekcję Weterynaryjną.

Dla zbóż nie ma określonych szczegółowych wymagań co do ich jakości handlowej zarówno na poziomie UE jak i krajowym. W związku z tym IJHARS, w ramach ustawowych kompetencji, jakość handlową konwencjonalnych importowanych zbóż na granicy może badać wyłącznie na zgodność z deklaracją producenta czyli wymaganiami określonymi np. atestem jakości, świadectwie jakości.

W przepisach o jakości handlowej nie wskazano metodologii klasyfikacji zbóż na cele konsumpcyjne jak również nie określono minimalnych wymagań dla poszczególnych parametrów technologicznych (np. minimalnej zawartości białka, maksymalnej wilgotności, liczby opadania itp.) dotyczących jakości handlowej dla ziarna zbóż przeznaczonego na cele spożywcze.

Należy jednak podkreślić, że produkcja żywności przeznaczonej do spożycia przez ludzi jest ściśle uregulowana przepisami prawa krajowego i unijnego. Zakład produkcyjny musi być zatwierdzony i zarejestrowany przez właściwy organ urzędowej kontroli – w Polsce najczęściej przez Państwową Inspekcję Sanitarną (w przypadku produkcji żywności pochodzenia niezwierzęcego) lub Inspekcję Weterynaryjną (dla żywności pochodzenia zwierzęcego). Zatwierdzenie oznacza, że zakład spełnia wymogi higieniczne i technologiczne określone w przepisach. Warunki higieniczne w zakładzie muszą być zapewnione na każdym etapie – od przyjęcia surowca, przez proces technologiczny, po magazynowanie i dystrybucję.

Należy zauważyć, że po przystąpieniu Polski do UE, na wolnym rynku, zakup zbóż jak też i innych produktów rolnych, odbywa się na podstawie umów cywilno-prawnych. Dlatego też, strony umowy zawartej na gruncie cywilno-prawnym mogą ustalić zarówno wymagania co do jakości zbóż odnoszące się do parametrów technologicznych będących surowcem do dalszego przetwórstwa na cele spożywcze jak i warunki zapłaty, czy też przypadki obniżenia cen, gdy surowiec ten nie spełnia wymagań wynikających z umowy.

Graniczna kontrola jakości handlowej

Zgodnie z aktualnie obowiązującymi przepisami prawa kontroli podlegają partie zbóż (pszenica i meslin, żyto, jęczmień, owies, kukurydza, ryż, gryka, proso) przeznaczone na cele spożywcze importowane w ilości powyżej minimalnej ilości wynikającej z rozporządzenia MRiRW z dnia 18 stycznia 2013 r. w *sprawie wykazu artykułów rolno-spożywczych przywożonych z zagranicy oraz ich minimalnych ilości podlegających kontroli jakości handlowej* (Dz. U. z 2020 r. poz. 1934 ze zm.).

Kontrola jakości handlowej na granicy, obejmuje zatem ziarno zbóż przeznaczone wyłącznie do celów spożywczych (z wyłączeniem zbóż przeznaczonych na pasze, zbóż do siewu oraz na cele niespożywcze), po uprzednim zgłoszeniu danej partii do kontroli w ramach odprawy celnej przez dysponenta towaru. Przeznaczenie zboża na cele spożywcze czy paszowe podmiot deklaruje na etapie składania zgłoszenia do kontroli. Deklaracja ta powinna znaleźć potwierdzenie w dokumentacji towarzyszącej danej partii co podlega weryfikacji w toku

kontroli. Jeśli zboże przeznaczone jest na pasze to dalsze czynności kontrolne przeprowadza Inspekcja Weterynaryjna.

W zależności od kodu CN przypisanego do określonego rodzaju produktu, minimalna ilość podlegająca granicznej kontroli jakości handlowej w przypadku zbóż wynosi odpowiednio:

- 15 ton – dla pszenicy i meslin (ex 1001), żyta (ex 1002 90 00), jęczmienia (ex 1003 90 00), owsa (ex 1004 90 00), kukurydzy (ex 1005 90 00),
- 5 ton – dla ryżu (1006 20, 1006 30, 1006 40 00), prosa (ex 1008 29 00),
- 1 tonę – dla gryki (ex 1008 10 00).

Kontroli podlegają partie zbóż importowane w ilości minimalnej lub większej niż wskazana powyżej.

W trakcie granicznej kontroli jakości handlowej zbóż pracownicy IJHARS sprawdzają dokumentację umożliwiającą identyfikację artykułu rolno-spożywczego, dokumenty handlowe, atesty jakościowe, załączone wyniki badań laboratoryjnych odnoszące się do jakości handlowej kontrolowanej partii.

Istotnym elementem kontroli granicznych jest czas. Aby usprawnić kontrole, inspektorzy na granicy zostali wyposażeni w sprzęt (np. wilgotnościomierze, mikroskopy), który umożliwia im na miejscu przeprowadzenie oceny partii zbóż, bez konieczności pobierania próbek do badań wykonywanych w laboratorium. Podczas kontroli bezpośredniej jakości handlowej towaru przeznaczonego na cele spożywcze inspektorzy na miejscu, dokonują ogólnej oceny partii zboża poprzez sprawdzenie jego cech organoleptycznych (np. wyglądu, barwy, zapachu, wilgotności, obecności szkodników, zagrzenia ziaren). Jeśli wizualna ocena organoleptyczna, w tym badania pod mikroskopem, wskazują na nieprawidłowości np. obecność żywych i/lub martwych szkodników w partii to nie ma potrzeby kierowania próbek z tych partii do dalszych badań laboratoryjnych. Przesyłanie próbek do badań laboratoryjnych, np. w celu potwierdzenia obecności szkodników już stwierdzonych na miejscu przez inspektora wpływałoby znacząco na wydłużenie czasu kontroli i niepotrzebnie generowałoby dodatkowe koszty związane z wysyłką próbki do badań i wykonania oceny tych samych parametrów przez personel laboratorium.

Inspektor ma możliwość pobrania próbek do dalszych badań laboratoryjnych w celu oznaczenia parametrów fizykochemicznych - technologicznych ziarna zbóż (np. białka, liczby opadania, gęstości ziarna, wilgotności, obecności zanieczyszczeń organicznych i nieorganicznych) o ile wynikają one z deklaracji, jak również zachodzi podejrzenie, że w tym zakresie mogą wystąpić nieprawidłowości. Zakres badań wykonywanych w laboratoriach IJHARS jest uzależniony od gatunku zboża i parametrów, których spełnienie zostało zadeklarowane przez producenta.

Należy zauważyć, że ewentualne niezgodności, o ile występują we wskazanych powyżej parametrach (np. niewłaściwa zawartość białka w odniesieniu do deklaracji), choć dotyczą jakości handlowej i mają wpływ na dalszą technologiczną przydatność ziarna zbóż to nie wpływają wprost na bezpieczeństwo zdrowotne produktu i nie zagrażają bezpośrednio życiu konsumenta.

W okresie od 01.01.2024 r. do 26.09.2025 r. graniczną kontrolą jakości handlowej objęto 1 333 partii zbóż, o łącznej masie 47 685,2 t przywożonych z Ukrainy. Szczegółowe zestawienie kontrolowanych zbóż w podziale na lata i miesiące zawiera **załącznik 6** do niniejszej odpowiedzi.

W okresie od 01.01.2024 r. do 26.09.2025 r. w laboratoriach IJHARS przebadano 62 próbki zbóż (4,7 % skontrolowanych partii) z Ukrainy, w tym:

- w 2024 r. - 49 próbek, w tym:
 - 20 próbek jęczmienia,
 - 18 próbek prosa,
 - 7 próbek pszenicy durum,
 - 4 próbki gryki,
- od 01.01.2025 r. do 26.09.2025 r. - 13 próbek, w tym:
 - 12 próbek pszenicy durum,
 - 1 próbkę prosa.

W przypadku stwierdzenia niewłaściwej jakości handlowej artykułu rolno-spożywczego na granicy, zgodnie z art. 30 ust. 1 ustawy *o jhars*, organ IJHARS (wojewódzki inspektor jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych) wydaje decyzję zakazującą wprowadzenia artykułu rolno-spożywczego do obrotu.

W okresie od 01.01.2024 r. do 26.09.2025 r. WIJHRS w: Lublinie i Rzeszowie wydali ogółem 27 decyzji zakazujących wprowadzenia do obrotu 607,9 t zbóż przeznaczonych na cele spożywcze importowanych z Ukrainy, w tym:

- w 2024 r. – 25 decyzji zakazujących wprowadzenia do obrotu 561,2 t zbóż, w tym:
 - 16 partii prosa, o łącznej masie 366,5 t (obecność szkodników – 16 partii, zawyżona wilgotność - 1 partia, zawyżona zawartość zanieczyszczeń - 1 partia) w niektórych partiach występowała więcej niż jedna niezgodność,
 - 5 partii gryki, o łącznej masie 103,7 t (obecność szkodników- 5 partii, obcy chemiczny zapach - 2 partie) w niektórych partiach występowała więcej niż jedna niezgodność,
 - 3 partii jęczmienia, o łącznej masie 69,0 t (obecność szkodników),
 - 1 partii pszenicy durum o masie 22,0 t (zaniżona zawartość białka).
- od 01.01.2025 do 26.09. 2025 r. – 2 decyzje zakazujące wprowadzenia do obrotu 46,7 t prosa z powodu stwierdzenia obecności szkodników.

Szczegółowe zestawienie wydanych decyzji administracyjnych w podziale na WIJHARS i miesiące zawiera **załącznik 6**.

W okresie 01.01.2024-30.09.2025 do Polski sprowadzono 1 partię pszenicy zwyczajnej ekologicznej o masie 22000 kg (kraj pochodzenia Mołdawia). W zakresie pozostałych zbóż objętych interpelacją (kukurydza, jęczmień, żyto, owies) nie było kontroli granicznych w zakresie importu produktów ekologicznych

Badania laboratoryjne

Z kolei jeśli chodzi o badania laboratoryjne, próbkowanie (pobieranie próbek) prowadzone jest przez wojewódzkie inspektoraty jakości handlowej artykułów rolno – spożywczych (dalej: WIJHARS). Kontroli podlegają próbki, w tym zboża, wskazane w Rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 18 stycznia 2013 r. w sprawie wykazu artykułów rolno-spożywczych przywożonych z zagranicy oraz ich minimalnych ilości podlegających kontroli jakości handlowej.

Próbki dostarczane są do laboratoriów GIJHARS przez WIJHARS.

Laboratoria GIJHARS badają wyłącznie zboże konsumpcyjne. Badania zbóż w okresie 01.01.2024 – 30.09.2025 r prowadziły 4 laboratoria GIJHARS tj. Laboratorium w Gdyni o numerze akredytacji AB 285, Laboratorium w Kielcach AB 704, Laboratorium w Lublinie AB 775 i Laboratorium w Poznaniu AB 370. Laboratoria we wskazanym okresie przebadaly

łącznie 74 próbki zbóż pochodzących z Ukrainy tj. prosa, prosa czerwonego, prosa żółtego, prosa łuskanego, jęczmienia browarnego, jęczmienia niepalonego, słodu jęczmiennego niepalonego, pszenicy durum i gryki.

Zakres analiz wykonywanych przez laboratoria GIJHARS, w zależności od próbki, obejmował:

- badania organoleptyczne/ sensoryczne (metodyka wg PN-R-74013:2012);
- obecność szkodników i ich pozostałości, identyfikację szkodników zbożowo-mącznych i innych oraz ich pozostałości (metodyka wg PN-69/R-74016);
- wilgotność (metodyka wg według PN-EN ISO 712:2012, PN-EN ISO 712-1:2025-03, PN-R-74110:1998),
- zawartość białka (metodyka wg PN-75/A-04018);
- gęstość ziarna w stanie zsylnym (metodyka wg PN-EN ISO 7971-3:2019-03);
- liczbę opadania (metodyka wg PN-EN ISO 3093:2010, PN-EN ISO 3093:2007 PN-EN ISO 3093:2007/AC:2009)
- środki ochrony roślin w produktach ekologicznych (metodyka wg PN-EN 15662:2018-06);
- obecność DNA pszenicy zwyczajnej (metodyka wg procedury badawczej);
- zawartości specyficznego DNA pszenicy zwyczajnej (metodyka wg procedury badawczej);
- wyrównanie ziarna jęczmienia (metodyka wg PN-R-74110:1998).

Granice wykrywalności i oznaczalności są charakterystyczne dla danej metody i danego laboratorium, a aktualne dane na dany dzień wskazane są w zakresach stałych akredytacji oraz listach akredytowanych działań prowadzonych w ramach zakresu elastycznego, dostępnych powszechnie na stronie internetowej IJHARS.

Laboratoria GIJHARS nie wykonują badań mykotoksyn, metali ciężkich i pozostałości środków ochrony roślin zbożach konwencjonalnych, gdyż przepisy Ustawy z dnia 21.12.2000 r. o jakości handlowej artykułów rolno – spożywczych nie dotyczą wymagań zdrowotnych, sanitarnych, weterynaryjnych i fitosanitarnych dotyczących artykułów rolno-spożywczych określonych w odrębnych przepisach. Badania w tym zakresie prowadzą organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej lub Państwowej Inspekcji Ochrony Roślin i Nasiennictwa. Z kolei zboża przeznaczone na cele paszowe są kontrolowane przez Inspekcję Weterynaryjną. W przebadanych przez IJHARS próbkach niezgodności stwierdzono w 10 z nich, w odniesieniu do:

- wilgotności oraz zawartości białka w jęczmieniu browarnym na zgodność z kontraktem;
- obecności żywych i martwych szkodników w ziarnie prosa na zgodność z oświadczeniem;
- wilgotności w ziarnie prosa na zgodność z oświadczeniem;
- obecności szkodników w ziarnie gryki na zgodność z oświadczeniem;
- zawartości białka w ziarnie pszenicy durum na zgodność z kontraktem.

Średni ogólny czas wykonania badań dla laboratoriów wykonujących badania zbóż to 5 dni roboczych.

Inspekcja Weterynaryjna (kontrola pasz)

W kompetencjach Inspekcji Weterynaryjnej znajduje się m.in. przeprowadzanie urzędowych kontroli pasz pochodzących z krajów trzecich. Towary objęte nadzorem Inspekcji Weterynaryjnej, pochodzące z Ukrainy, nie są klasyfikowane jako obarczone wyższym ryzykiem pod względem

bezpieczeństwa pasz w porównaniu do analogicznych kategorii produktów z innych państw trzecich.

Niezależnie od kontroli realizowanych w ramach Krajowego Planu Urzędowej Kontroli Pasz (KPUKP), wynikających z przepisów krajowych i unijnych, Inspekcja Weterynaryjna prowadzi również dodatkowy program monitoringu dla produktów i pasz pochodzących z Ukrainy, Rosji i Białorusi. W konsekwencji produkty z tych kierunków są poddawane badaniom laboratoryjnym z większą częstotliwością niż pozostałe.

Dane za rok 2024:

W ramach KPUKP pobrano 183 próbki, z czego:

- 170 dało wynik zadowalający,
- 13 wykazało niezgodności:
 - 1 przesyłka – dioksyny (oznaczenie zawartości),
 - 2 przesyłki – glifosat (oznaczenie zawartości),
 - 6 przesyłek – GMO (wykrywanie i oznaczenie zawartości),
 - 1 przesyłka – mikotoksyny (oznaczenie zawartości),
 - 2 przesyłki – pestycydy (oznaczanie zawartości),
 - 1 przesyłka – Salmonella.

Dodatkowo pobrano 30 próbek w związku z podejrzeniem obecności Salmonelli, z których uzyskano:

- 26 wyników zadowalających,
- 4 wyniki niezadowalające (stwierdzono obecność Salmonella)

W ramach monitoringu dodatkowego pasz z Ukrainy pobrano 662 próbki, z których uzyskano:

- 656 wyników zadowalających,
- 6 wyników niezadowalających:
 - 1 próbka – dioksyny i PCB (oznaczenie zawartości),
 - 2 próbki – GMO (wykrywanie i oznaczanie zawartości) – wykryte modyfikacje,
 - 3 próbki – stwierdzono obecność Salmonella.

W przypadku niezgodnych wyników dotyczących wykrywania i oznaczania zawartości GMO należy zauważyć, że wykryte modyfikacje GMO, choć nie zostały zadeklarowane w dokumentacji towarzyszącej przesyłce, są dopuszczone do stosowania w UE.

Dane za okres od 1 stycznia do 30 września 2025 r.:

Rodzaj kontroli	Liczba próbek	Wyniki zadowalające	Wyniki niezadowalające
KPUKP	122	115	5
Monitoring dodatkowy	35	34	1
Podejrzenie Salmonelli	7	7	0

W okresie od 1 stycznia do 30 września 2025 r. do Unii Europejskiej, przez polskie punkty kontroli granicznej wprowadzono 1 102 063,14 ton pasz pochodzenia roślinnego z Ukrainy.

Kontrole urzędowe są przeprowadzane w oparciu o analizę ryzyka, a ich częstotliwość i intensywność są regulowane przez obowiązujące przepisy prawa, które pozwalają na elastyczne dostosowanie procedur kontroli do aktualnego poziomu ryzyka.

Warto podkreślić, że przesyłki pasz pochodzące z Ukrainy stanowią znaczącą większość przesyłek pasz poddawanych kontroli w polskich punktach kontroli weterynaryjnej. Przykładowo, we wrześniu 2025 r. udział ten wyniósł 81% wszystkich kontrolowanych partii pasz.

Na podstawie danych dotyczących przesyłek odrzuconych z powodu nieprawidłowości stwierdzonych podczas kontroli fizycznych w 2025 r. (do września) odrzucono 7 przesyłek, w tym 6 z Ukrainy, na 10 941 skontrolowanych.

W świetle przeprowadzonej analizy ryzyka oraz uwzględniając strukturę importu, należy uznać, iż prowadzony dodatkowy program monitoringu produktów pochodzących z Ukrainy, Rosji i Białorusi jest wystarczający i adekwatny do istniejących zagrożeń.

Należy zauważyć, że w przypadku każdej przesyłki odrzuconej bezpośrednio w wyniku kontroli urzędowej w punkcie kontroli granicznej, właściwy graniczny lekarz weterynarii wydaje decyzję nakazującą odesłanie przesyłki lub jej zniszczenie.

W przypadku monitoringu graniczny lekarz weterynarii pobiera próbki do badań i przesyła je do właściwego Zakładu Higieny Weterynaryjnej (ZHW). Jeśli wynik badania jest niezgodny, a przesyłka została już dopuszczona do obrotu krajowego, graniczny lekarz weterynarii informuje o wyniku powiatowego lekarza weterynarii właściwego dla miejsca przeznaczenia przesyłki. O dalszym postępowaniu względem przesyłki decyduje powiatowy lekarz weterynarii. Główny Lekarz Weterynarii nie dysponuje danymi o ilości wydanych decyzji w takich przypadkach.

Z uwzględnieniem poszczególnych przejść granicznych, liczba przesyłek odrzuconych bezpośrednio na granicy w 2024 r. kształtuje się następująco:

- Hrubieszów – 45 przesyłek odrzuconych,
- Korczowa – 8,
- Dorohusk – 7,
- Hrebenne – 1.

Odrzucenia bezpośrednio na granicy od 1 stycznia 2025 r. do 30 września 2025 r. to:

- Hrubieszów – 3 przesyłki odrzucone,
- Korczowa – 2 przesyłki odrzucone,
- Dorohusk – 1 przesyłka odrzucona.

Zakres badań wykonywanych w ramach granicznego monitoringu paszowego:

1. Pałeczka *Salmonella* – właściwe terytorialnie laboratoria ZHW;
2. Przetworzone białko -właściwe terytorialnie laboratoria ZHW;
3. Metale ciężkie:
 - Pb, Cd, - ZHW Kraków (Korczowa, Kuźnica, Dorohusk, Kukuryki) i ZHW Bydgoszcz (Gdynia, Gdańsk, Szczecin i Warszawa Okęcie);
 - As, Hg – ZHW Kraków (Korczowa, Kuźnica, Dorohusk, Kukuryki) i ZHW Bydgoszcz (Gdynia, Gdańsk, Szczecin i Warszawa Okęcie);
4. PCB – ZHW Białystok (wszystkie przejścia graniczne);

5. Dioksyne – PIWet-PIB – wszystkie przejścia graniczne;
6. Kokcydiostatyki - ZHW Białystok (wszystkie przejścia graniczne);
7. Oznaczanie zawartości mikotoksyn – ZHW Białystok, ZHW Kraków;
8. Wykrywanie substancji anabolicznych – ZHW Katowice (wszystkie przejścia graniczne);
9. Wykrywanie środków farmaceutycznych skreślonych z listy – ZHW Olsztyn i ZHW Katowice zgodnie z kompetencjami;
10. Wykrywanie niedozwolonych stymulatorów wzrostu – ZHW Krosno (wszystkie przejścia graniczne);
11. Oznaczanie zawartości melaminy - PIWet-PIB w Puławach;
12. Oznaczanie radioaktywnego cezu – 134 i 137 – ZHW Lublin (Gdynia, Gdańsk, Szczecin i Warszawa Okęcie) i ZHW Białystok (Korczowa, Kuźnica, Dorohusk, Kukuryki);
13. Oznaczanie w wytopionym tłuszczu wołowym stałych nierozpuszczalnych zanieczyszczeń- ZHW Krosno (wszystkie przejścia graniczne);
14. GTH – PIWet-PIB w Puławach.

Zestawienie metod i wartości LOQ/LOD

Kierunek badania	Metoda	LOQ	LOD
Pb, Cd - ZHW Kraków	Metoda emisyjnej spektrometrii atomowej z plazmą wzbudzoną indukcyjnie (ICP-OES).	ICP-OES Pb: 322,6 ug/kg Cd: 74,0 ug/kg	ICP-OES Pb: 139,7 ug/kg Cd: 26,9 ug/kg
	Metoda absorpcyjnej spektrometrii atomowej z atomizacją elektrotermiczną (GFAAS)	GFAAS Pb: 131,0 ug/kg Cd: 33,0 ug/kg	GFAAS Pb: 65,0 ug/kg Cd: 18,0 ug/kg
Pb, Cd - ZHW Bydgoszcz	Metoda spektrometrii mas z jonizacją w plazmie indukcyjnie sprzężonej (ICP-MS) lub Metoda	Cd: 0,06 mg/kg Pb: 1,0 mg/kg	Cd i Pb: 0,02mg/kg

	emisyjnej spektrometrii atomowej z plazmą wzbudzoną indukcyjnie (ICP-OES).		
As - ZHW Kraków	Metoda emisyjnej spektrometrii atomowej z plazmą wzbudzoną indukcyjnie (ICP-OES) z generacją wodorków	59,7 ug/kg	37,3 ug/kg
Hg – ZHW Kraków	Metoda absorpcji atomowej. Absorpcyjna spektrometria atomowa (AMA 254). Dopuszcza się inne aparaty np. MA 2.	0,251 ug/kg	0,092 ug/kg
As - ZHW Bydgoszcz	Metoda absorpcji atomowej. Absorpcyjna spektrometria atomowa - generacja wodorków. Metoda spektrometrii mas z jonizacją w plazmie indukcyjnie sprzężonej (ICP-MS) lub Metoda emisyjnej spektrometrii atomowej z plazmą wzbudzoną indukcyjnie (ICP-OES).	1,0 mg/kg	0,02 mg/kg
Hg - ZHW Bydgoszcz	Metoda absorpcji atomowej. Absorpcyjna spektrometria atomowa (AMA 254). Dopuszcza się inne aparaty np.	0,005 mg/kg	---

	MA 2. Metoda spektrometrii mas z jonizacją w plazmie indukcyjnie sprzężonej (ICP-MS) lub Metoda emisyjnej spektrometrii atomowej z plazmą wzbudzoną indukcyjnie (ICP-OES).		
PCB – ZHW Białystok	Metoda chromatografii gazowej z detektorem μ ECD	0,001 mg/kg	0,001 mg/kg
Kokcydiostatyki - ZHW Białystok	Metody wg Rozporządzenia Komisji (WE) nr 152/2009 z dnia 27 stycznia 2009 r. ustanawiające metody pobierania próbek i dokonywania analiz do celów urzędowej kontroli pasz (Dz. Urz. UE L54/1 z 26.2.2009 z późn. zm.) i inne określone przez NRL. Metoda LC-MS/MS	Diklazuril 0,003 mg/kg Halofuginon 0,008 mg/kg Maduramycyna 0,013 mg/kg Narazyna 0,175 mg/kg Nikarbazyna 0,313 mg/kg Robenidyna 0,175 mg/kg Amprolium 0,063 mg/kg Dekokwinat 0,100 mg/kg Lazalocyd, sól sodowa 0,313 mg/kg Monenzyna, sól sodowa 0,313 mg/kg Salinomycyna, sól sodowa 0,175 mg/kg Semduramycyna, sól sodowa 0,063 mg/kg	LOD=LOQ

Kokcydiostatyki - ZHW Kraków	Metody wg Rozporządzenia Komisji (WE) nr 152/2009 z dnia 27 stycznia 2009 r. ustanawiające metody pobierania próbek i dokonywania analiz do celów urzędowej kontroli pasz (Dz. Urz. UE L54/1 z 26.2.2009 z późn. zm.) i inne określone przez NRL. PN-EN 17299:2019-12 Metoda LC-MS/MS	Amp: 0,181 mg/kg Deq: 0,193 mg/kg Dikl: 0,005 mg/kg Eto: 0,186 mg/kg Hal: 0,015 mg/kg Klop: 0,197 mg/kg Las: 0,650 mg/kg Mad: 0,048 mg/kg Mon: 0,656 mg/kg Nar: 0,337 mg/kg Nik: 0,632 mg/kg Rob: 0,369 mg/kg Sal: 0,373 mg/kg Semd: 0,137 mg/kg	Amp: 0,106 mg/kg Deq: 0,102 mg/kg Dikl: 0,003 mg/kg Eto: 0,097 mg/kg Hal: 0,007 mg/kg Klop: 0,105 mg/kg Las: 0,328 mg/kg Mad: 0,022 mg/kg Mon: 0,307 mg/kg Nar: 0,165 mg/kg Nik: 0,316 mg/kg Rob: 0,171 mg/kg Sal: 0,165 mg/kg Semd: 0,070 mg/kg
Oznaczanie zawartości mikotoksyn – ZHW Białystok,	Metoda wieloskładnikowa chromatografii cieczowej z tandemową spektrometrią mas (LC-MS/MS)	Deoksyniwalenol 225 µg/kg Fumonizyna B1 62,5 µg/kg Ochratoksyna A 12,5 µg/kg Toksyna T-2 12,5 µg/kg Zearalenon 25,0 µg/kg Aflatoksyna B1 1,25 µg/kg Fumonizyna B2 62,5 µg/kg Toksyna HT-2 12,5 µg/kg	LOD=LOQ
Oznaczanie zawartości mikotoksyn – ZHW Kraków	Metoda wieloskładnikowa chromatografii cieczowej z tandemową spektrometrią mas (LC-MS/MS)	Afl B1: 1,087 ug/kg Don: 243,669 ug/kg FB1: 58,258 ug/kg FB2: 57,550 ug/kg HT2: 9,335 ug/kg	Afl B1: 0,801 ug/kg Don: 90,203 ug/kg FB1: 17,076 ug/kg FB2: 24,341 ug/kg HT2: 5,321 ug/kg

		T2: 9,621 ug/kg OTA: 10,293 ug/kg Zea: 21,804 ug/kg	T2: 5,090 ug/kg OTA: 6,801 ug/kg Zea: 9,710 ug/kg
Wykrywanie substancji anabolicznych – ZHW Katowice	Metoda (LC-MS/MS)	Hormony (17 α -19-nortestosteron, 17 β -19-nortestosteron, 17 α -trenbolon, 17 β -trenbolon, 17 α -boldenon, 17 β -boldenon, Metyloboldenon, Metylotestosteron, Etynyloestradiol, Dietylostilbestrol, Dienestrol, Heksestrol, Zeranol, Taleranol, Zearalanon, Octan medroksyprogesteronu, Octan chlormadinonu, Octan megestrolu, Octan melengestrolu) 10 μg/kg	Hormony : 17 α -19-nortestosteron – 4,2 μg/kg 17 β -19-nortestosteron – 2,8 μ g/kg 17 α -trenbolon – 3,0 μg/kg 17 β -trenbolon – 2,6 μg/kg 17 α -boldenon – 3,2 μg/kg 17 β -boldenon – 3,0 μg/kg Metyloboldenon – 2,5 μg/kg Metylotestosteron – 2,5 μ g/kg Etynyloestradiol – 3,1 μg/kg Dietylostilbestrol – 2,7 μg/kg Dienestrol – 2,5 μg/kg Heksestrol – 2,5 μg/kg Zeranol – α – Zearalanol – 2,5 μg/kg Taleranol – β – Zearalanol - 2,6 μg/kg Zearalanon – 3,6 μg/kg Octan medroksyprogesteronu – 3,5 μg/kg Octan chlormadinonu

			– 3,9 µg/kg Octan megestrolu – 4,1 µg/kg Octan melengestrolu – 2,4 µg/kg
Wykrywanie środków farmaceutycznych skreślonych z listy - ZHW Katowice	Metoda stosowane techniki Nitrofurany – HPLC – DAD Chloramfenikol – LC - MS/MS	Nitrofurany (Nitrofurazon, Nitrofurantoina, Furazolidon, Furaltadon) 10 µg/kg Chloramfenikol 0,20 µg/kg	Nitrofurany: Nitrofurazon - 6,3 µg/kg Nitrofurantoina - 7,0 µg/kg Furazolidon – 8,0 µg/kg Furaltadon – 8,0 µg/kg Chloramfenikol 0,18 µg/kg
Wykrywanie niedozwolonych stymulatorów wzrostu – ZHW Krosno	Metoda mikrobiologiczna, dyfuzyjno-płytkowa	0,01-1,00 g/kg; 10-1000 mg/kg	0,5 mg/kg
Oznaczanie radioaktywnego cezu – 134 i 137 – ZHW Lublin	Metoda spektrometrii promieniowania gamma.	134Cs 2,5 Bq/kg 137Cs 2,13 Bq/kg	134Cs 2,32 Bq/kg 137Cs 1,99 Bq/kg
Oznaczanie radioaktywnego cezu – 134 i 137 – ZHW Białystok,	Metoda spektrometrii promieniowania gamma.	134Cs 2,9 Bq/kg 137Cs 3,6 Bq/kg na podstawie MDA	134Cs 2,9 Bq/kg 137Cs 3,6 Bq/kg na podstawie MDA
Oznaczanie w wytopionym tłuszczu wołowym stałych nierozpuszczalnych zanieczyszczeń- ZHW Krosno	Zawartość nierozpuszczalnych zanieczyszczeń stałych w tłuszczach pochodzenia zwierzęcego PN-EN ISO 663:2017-03	0,010-10,000 %	0,007 %
Oznaczanie zawartości melaminy	Metoda GC MS,	0,5 mg/kg	0,25 mg/kg

- PIWet-PIB w Puławach	Metoda LC MS		
GTH – PIWet-PIB w Puławach	Metoda chromatografii gazowej z detekcją masową i/lub chromatografii gazowej z detekcją płomieniowo-jonizacyjną (FID)	15 mg/kg	4,40 mg/kg (tłuszcz) 6,42 mg/kg (mączka mięsno kostna)

Legenda do tabelki:

Afl B1: aflatoksyna B1

Don: deoksyniwalenol

FB1: fumonizyna B1

FB2: fumizyna B2

HT2: toksyna HT-2

T2: toksyna T-2

OTA: ochratoksyna A

Zea: zearalenon

Amp: amprolium

Deq: dekokinat

Dikl: diklazuril

Eto: etopabat

Hal: halofuginon

Klop: klopidoł

Las: lasalocid

Mad: maduramycyna

Mon: monenzyna

Nar: narazyna

Nik: nikarbazyna

Rob: robenidyna

Sal: salinomycyna

Semd: semduramycyna

Zakres akredytacji każdego laboratorium dostępny jest na stronie internetowej Polskiego Centrum Akredytacji pod adresem: <https://www.pca.gov.pl/akredytowane-podmioty/akredytacje-aktywne/laboratoria-badawcze>

Zestawienie laboratoriów Zakładów Higieny Weterynaryjnej w Polsce wraz z numerem akredytacji.

<i>Region</i>	<i>Zakład Higieny Weterynaryjnej</i>	<i>Adres</i>	<i>Certyfikat akredytacji</i>
---------------	--------------------------------------	--------------	-------------------------------

02 dolnośląskie	Zakład Higieny Weterynaryjnej Wrocław	50-983 Wrocław ul. Januszowicka 48;	AB 584
	Zakład Higieny Weterynaryjnej Wrocław Oddział w Legnicy	59-220 Legnica z/s Ziemnice; ul. Legnicka 12;	AB 584
04 kujawsko - pomorskie	Zakład Higieny Weterynaryjnej Bydgoszcz	85-090 Bydgoszcz ul. Powstańców Wielkopolskich 10	AB 526
	Zakład Higieny Weterynaryjnej Bydgoszcz Oddział Toruń	87-100 Toruń ul. Antczaka 39/41	AB 526
	Zakład Higieny Weterynaryjnej Bydgoszcz Oddział Włocławek	87-800 Włocławek ul. Planty 18	AB 526
06 lubelskie	Zakład Higieny Weterynaryjnej Lublin	20-325 Lublin ul. Droga Męczenników Majdanka 50;	AB 517
08 lubuskie	Zakład Higieny Weterynaryjnej Gorzów Wlkp.	66-400 Gorzów Wlkp. ul. Boh. Warszawy 4	AB 594
	Zakład Higieny Weterynaryjnej Gorzów Wlkp. Oddział Zielona Góra	65-849 Zielona Góra ul. Browarna 6	AB 594
10 łódzkie	Zakład Higieny Weterynaryjnej Łódź	93-569 Łódź ul. Proletariacka 2/6	AB 620
	Zakład Higieny Weterynaryjnej Oddział Piotrków Trybunalski	97-300 Piotrków Trybunalski ul. Rzemieślnicza 26	AB 434
12 małopolskie	Zakład Higieny Weterynaryjnej Kraków	30-965 Kraków 69 ul. Brodowicza 13	AB 531
14 mazowieckie	Zakład Higieny Weterynaryjnej Warszawa	02 - 156 Warszawa ul. Lechicka 21	AB 598
	Zakład Higieny Weterynaryjnej	08 - 110 Siedlce	

	Warszawa Oddział Siedlce	<i>ul. Kazimierzowska 29</i>	
	Zakład Higieny Weterynaryjnej Warszawa Oddział Ostrołęka	<i>07-412 Ostrołęka ul. Składowa 8a</i>	
16 opolskie	Zakład Higieny Weterynaryjnej Opole	<i>45 - 836 Opole ul. Wrocławska 170</i>	AB 585
18 podkarpackie	Zakład Higieny Weterynaryjnej Krosno	<i>38-400 Krosno ul. Ściegiennego 6</i>	AB 527
	Zakład Higieny Weterynaryjnej Krosno Oddział Rzeszów	<i>35-959 Rzeszów ul. Warszawska 12</i>	AB 527
	Zakład Higieny Weterynaryjnej Krosno Oddział Przemyśl	<i>37-700 Przemyśl ul. Lwowska 7</i>	AB 527
20 podlaskie	Zakład Higieny Weterynaryjnej Białystok	<i>15-959 Białystok ul. Zwycięstwa 26A/1</i>	AB 437
	Zakład Higieny Weterynaryjnej Białystok Oddział Łomża	<i>18-400 Łomża ul. Nowogrodzka 160</i>	<u>AB 685</u>
22 pomorskie		<i>80-316 Gdańsk ul. Kaprów 10</i>	AB 606
	Zakład Higieny Weterynaryjnej Gdańsk	<i>80-125 Gdańsk ul. Kartuska 249</i>	
24 śląskie	Zakład Higieny Weterynaryjnej Katowice	<i>40-585 Katowice ul. Brynowska 25a</i>	AB 548
26 świętokrzyskie	Zakład Higieny Weterynaryjnej Kielce	<i>25 - 116 Kielce ul. Ściegiennego 205</i>	AB 559
28 warmińsko - mazurskie	Zakład Higieny Weterynaryjnej Olsztyn	<i>10 - 702 Olsztyn ul. Warszawska 109</i>	AB 604
30 wielkopolskie	Zakład Higieny	<i>60-166 Poznań</i>	AB 465

32 zachodnio - pomorskie	Weterynaryjnej <i>Poznań</i>	<i>ul. Grunwaldzka 250</i>	
	Zakład Higieny Weterynaryjnej <i>Kalisz</i>	<i>62-800 Kalisz ul. Warszawska 63</i>	
	Zakład Higieny Weterynaryjnej <i>Konin</i>	<i>62-500 Konin ul. Kościuszki 37b</i>	
	Zakład Higieny Weterynaryjnej <i>Leszno</i>	<i>64-100 Leszno ul. Święciechowska 150</i>	
	Zakład Higieny Weterynaryjnej <i>Szczecin</i>	<i>71-337 Szczecin ul. Ostrawicka 2</i>	AB 545
Lubelskie	Zakład Higieny Weterynaryjnej <i>Szczecin Oddział Koszalin</i>	<i>75-816 Koszalin ul. Polczyńska 70</i>	AB 546
	<i>Państwowy Instytut Weterynaryjny – Państwowy Instytut Badawczy</i>	<i>Aleja Partyzantów 57 24-100 Puławy</i>	AB 485

Badania w ramach granicznego monitoringu paszowego wykonywane są niezwłocznie, a maksymalny czas badania nie przekracza 30 dni kalendarzowych.

Typowa procedura łańcucha próbek paszowych:

1. Pobranie próbek. Próbkę pobiera się z różnych miejsc partii (zgodnie z rozporządzeniami UE np. 152/2009). Tworzy się próbkę zbiorczą, a następnie próbki laboratoryjne i próbkę kontrolną. Pobierający wypełnia protokół pobrania próbki (miejsce, data, rodzaj paszy, nr partii, ilość). Protokół pobrania próbek jest zgodny z załącznikiem 1 Planu Urzędowej Kontroli Pasz. Plan Urzędowej Kontroli Pasz na 2025 r. dostępny jest pod adresem: <https://www.wetgiw.gov.pl/nadzor-weterynaryjny/badania-kontrolne-monitoring-pasz>
2. Identyfikacja i etykietowanie. Każda próbka musi być oznaczona jednoznacznie (etykieta z kodem, nr sprawy, podpis pobierającego). Na etykiecie: gatunek paszy, nr próbki, masa próbki, warunki pobrania. Zabezpieczenie próbki. Próbkę umieszcza się w hermetycznych, czystych pojemnikach (worki foliowe do żywności, słoje, butelki). Zamknięcie plombą lub taśmą zabezpieczającą z podpisem pobierającego. Warunki przechowywania – np. sucha pasza w temp. pokojowej, pasza płynna w chłodni.
3. Transport. Próbkę przewozi się do laboratorium w warunkach zabezpieczających przed zanieczyszczeniem, wilgocią lub zmianą składu. Każdy etap transportu jest odnotowany w dokumentacji (kto przewoził, kiedy przekazał).
4. Rejestracja w laboratorium. Laboratorium potwierdza odbiór i przypisuje nr ewidencyjny. Zlecenie na badania (każde laboratorium ZHW ma własne zlecenie na badania).

5. Archiwizacja i przechowywanie próbek kontrolnych. Część próbki przechowywana jako próbka kontrolna przez określony czas (np. 3 miesiące). Umożliwia powtórne badania przy sporach.
6. Utylizacja. Po upływie okresu przechowywania próbki są utylizowane zgodnie z procedurą

D) Mechanizmy osłonowe dla producentów (kontynuacja wcześniejszych wniosków)

Pytanie 11. Dopłaty wyrównawcze do cen z 2023 r.

11 a) Czy rząd przygotował projekt dopłat do sprzedanych/utrzymanych w magazynie zbóż, wyrównujących cenę do referencji 2023 (z rozróżnieniem wojewódzkim)?

11 b) Proszę o założenia: stawka (PLN/t), uprawnieni (w tym gospodarstwa z północnego Mazowsza), źródło finansowania, okres naboru, weryfikacja i termin wypłat.

11 c) Czy dopłaty obejmą straty wynikające z konieczności sprzedaży w dołku cenowym spowodowanym importem/tranzytem?

Sytuacja na rynku zbóż jest na bieżąco monitorowana. Główny Urząd Statystyczny ocenia zbiory zbóż w Polsce w 2025 r. na rekordowym poziomie 37,1 mln ton, tj. o ok. 6% więcej od zbiorów ubiegłorocznych; z tego zbiory pszenicy szacuje się na 13,4 mln ton (+8% r/r), a kukurydzy na prawie 11 mln ton. Przykładowo od 2019 r. produkcja kukurydzy wzrosła ok. 2-krotnie. Wynika to z upraszczania struktury upraw przez rolników w kierunku roślin, takich jak np. zboża, które dodatkowo obniżają żyzność gleby i wpływają na pogorszenie jej struktury. Przy zużyciu krajowym zbóż na poziomie ok. 25 mln ton Polska w sezonie 2025/2026 ma nadwyżki eksportowe przekraczające 12 mln ton.

Odnosząc się do kwestii niskich cen należy zwrócić uwagę na poniższe czynniki:

- ceny zbóż w Polsce podążają za cenami na rynku unijnym i światowym, ponieważ rynek zbóż jest rynkiem globalnym;
- Polska ma strukturalne nadwyżki zbóż, które dla zbilansowania rynku należy przeznaczyć na eksport, jednak z uwagi na niskie ceny handel zbożami jest ograniczony, pomimo tego że porty dysponują wolnymi możliwościami przeładunkowymi;
- również handel na rynku krajowym jest niewielki, ponieważ przetwórcy w Polsce mają obecnie zgromadzone zapasy ziarna, a rolnicy wstrzymują się ze sprzedażą nie akceptując obecnych cen. Rolnicy posiadają zdolności magazynowe, m.in. dzięki dofinansowaniu do zakupu silosów zbożowych wraz z wyposażeniem w ramach inwestycji A.1.4.1 Krajowego Planu Odbudowy i Odporności. Dlatego też nie muszą oni sprzedawać ziarna w trakcie żniw i mogą decydować o terminie sprzedaży;
- ważnym elementem zagospodarowania krajowej produkcji roślinnej jest produkcja estrów i bioetanolu (w 2024 r. zagospodarowano tak ok. 2 mln ton rzepaku i 1 mln ton kukurydzy);
- regulowanie cen czy dopłacanie do cen produktów rolnych jest niezgodne z unijnymi przepisami, a także mogłoby, nawet w opinii niektórych środowisk rolniczych, wpłynąć na rozregulowanie rynku; niezgodne z prawem unijnym i światowym jest także dopłacanie do eksportu;
- pomoc w związku ze sprzedażą zbóż w 2023 r. i 2024 r. wynikała z uruchomienia tymczasowo specjalnego funduszu w związku ze skutkami agresji Rosji na Ukrainę, a także z uruchomienia na ten cel środków z budżetu unijnego;

- ewentualne działania mające na celu zapewnienie, że kupujący zapłacą określoną, wysoką cenę za produkty rolne, w przypadku niskich cen na rynkach światowych, mogłyby doprowadzić do sytuacji, w której przetwórcy i sieci handlowe droższe polskie produkty zastępowaliby tańszymi pochodzącymi z importu, jednocześnie polscy rolnicy mieliby problem ze sprzedażą swoich plonów z przeznaczeniem na eksport (trzeba pamiętać, że w celu zbilansowania nadwyżkowego rynku zbóż w Polsce ok. 30% krajowej produkcji zbóż, tj. rocznie ok. 10 mln ton, musi być wyeksportowane);
- w celu łagodzenia skutków zmian koniunktury na rynku rolnicy są wspierani m.in. w formie dopłat bezpośrednich, dopłat do paliwa rolniczego, preferencyjnych kredytów czy wsparcia w ramach Planu Strategicznego (m.in. na inwestycje, modernizację gospodarstw rolnych);
- rozumiejąc potrzebę wsparcia rolników w związku z niskimi cenami zbóż wdrożone zostają:
 - **preferencyjny kredyt obrotowy - od 1 października 2025 r.** Kredytobiorca będzie mógł otrzymać bezpłatną gwarancję w wysokości 80% kwoty kredytu pozostającego do spłaty oraz dopłatę do oprocentowania wynoszącą 7 p.p. rocznie przez okres 24 miesięcy licząc od daty uruchomienia kredytu. Maksymalna kwota kredytu obrotowego wyniesie 200 tys. euro (równowartość w złotych). Kredyt udzielany będzie na maksymalnie na 4 lata, a odsetki płacone przez kredytobiorcę przez pierwsze 2 lata będą nie większe niż 1%.
 - **pożyczki 2% z okresem spłaty do 15 lat. Dostępne od października do grudnia 2025 r.** Pomoc będzie miała charakter pomocy de minimis w rolnictwie. Kwota udzielonych producentowi rolnemu pożyczek nie może przekroczyć kwoty zobowiązań cywilnoprawnych lub publicznoprawnych tego producenta rolnego i wynosić nie więcej niż 3 mln zł.

Pytanie 12. Dopłaty do prywatnego przechowywania zbóż do czasu stabilizacji rynków:

12 a) Proszę o projekt mechanizmu (stawka PLN/t/mies., maks. okres wsparcia, wymagania magazynowe, audyt zapasów, zasada „n+2 mies.” po przekroczeniu progu cenowego).

12 b) Czy rząd przewiduje premię regionalną dla północnego Mazowsza (słabsze gleby, krótsze okna sprzedażowe, dłuższy cykl dowozu do portów)?

12 c) Jakie progi aktywacji (np. średnia cena portowa/eksportowa vs 5-letnia średnia; odchylenie $\geq X\%$) uruchomią dopłaty?

12 d) Czy przewiduje się powiązanie z kontrolą jakości (dopłata tylko dla partii zgodnych ze standardem konsumpcyjnym/paszowym)?

Unijne przepisy dotyczące wspólnej organizacji rynków produktów rolnych⁷ nie obejmują zboża jako produktu kwalifikującego się do mechanizmu prywatnego przechowywania. Mechanizm dopłat do przechowywania produktów przez prywatnych przedsiębiorców dotyczy wyłącznie cukru, oliwy z oliwek, włókna lnianego, mięsa z bydła, masła, sera, wieprzowiny, baraniny, koziny.

Rynek zbóż objęty jest mechanizmem interwencji publicznej, jednak po cenie 101,31 Euro/t. Rolnicy nie są zainteresowani sprzedażą zbóż na zapasy interwencyjne po takiej cenie.

⁷ ROZPORZĄDZENIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY (UE) NR 1308/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające wspólną organizację rynków produktów rolnych oraz uchylające rozporządzenia Rady (EWG) nr 922/72, (EWG) nr 234/79, (WE) nr 1037/2001 i (WE) nr 1234/2007

Pytanie 13. Interwencja rynkowa i logistyka

13 a) Czy KOWR/RARS może uruchomić skup na odnowienie rezerw strategicznych z priorytetem dla powiatów północnego Mazowsza?

13 b) Czy planowane są dopłaty do frachtu kolejowego/portowego, by odciążyć magazyny w głębi kraju?

13 c) Jak rząd ograniczy efekt wypychania: magazyny zajęte zbożem importowanym blokujące skup od rolników?

Bieżąca sytuacja rynkowa i niskie ceny nie są spowodowane importem do Polski, ale dużą podażą ziarna na rynku krajowym, europejskim i światowym. W Polsce przetwórcy posiadają zapasy ziarna, w które zaopatrzyli się po zbiorach zbóż podstawowych. Rolnicy natomiast nie spieszą się ze sprzedażą, oczekując wyższych cen.

Rolnicy mają duże możliwości magazynowania zbóż. W ostatnim czasie powierzchnia magazynowa zbóż u rolników w Polsce znacząco wzrosła głównie dzięki wsparciu finansowemu, jakie mogli otrzymać na ten cel. Dla przykładu dzięki wsparciu z Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności na budowę silosów zbożowych rolnikom udało się zwiększyć powierzchnie magazynowe zbóż o ok. 1,5 mln ton. Zwiększenie zdolności magazynowych jest instrumentem jaki daje rolnikom możliwość zarządzania terminem sprzedaży. Muszą także uwzględnić przy tym konieczność przygotowania magazynów pod kolejne zbiory.

Rządowa Agencja Rezerw Strategicznych tworzy rezerwy żywnościowe wyłącznie w celu złagodzenia zakłóceń w ciągłości dostaw służących funkcjonowaniu gospodarki i zaspokojeniu podstawowych potrzeb obywateli. Tworzenie rezerw zbóż czy innych produktów żywnościowych nie służy do regulowania sytuacji cenowej na rynkach.

E) Transparentność i raportowanie

Pytanie 14. Proszę o zobowiązanie resortu do publikacji miesięcznych biuletynów (open data) obejmujących: wolumeny importu wg CN, rozbieżności konsumpcyjne/paszowe, wyniki badań jakości, liczbę niezgodności, decyzje administracyjne — z podziałem na przejścia graniczne i województwa, ze szczególnym wyszczególnieniem Mazowsza (płn.).

Pytanie 15. Proszę o informację, czy MRiRW planuje jedno okno informacyjne (dashboard) integrujące dane KAS, IJHARS, PIORiN, GIS, KOWR, GUS oraz informacje portowe, dostępne publicznie w cyklu miesięcznym.

Dane dotyczące polskiego handlu zagranicznego są dostępne na stronie internetowej GUS w formie gotowych zestawień i raportów (<https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/ceny-handel/handel/>) oraz formie bazy danych, gdzie samodzielnie można wygenerować zestawienia danych na podstawie wybranych przez siebie parametrów dotyczących towarów (wg kodów CN), państw oraz okresu sprawozdawczego (<https://dbw.stat.gov.pl/dashboard/117>).

Ponadto, dane handlu zagranicznego Polski oraz innych państw UE są również dostępne na stronie EUROSTAT (<https://ec.europa.eu/eurostat/comext/newxtweb/>). Dane te można przeglądać i pobierać zgodnie z wybranymi przez siebie parametrami.

Nie ma możliwości generowania danych handlu zagranicznego wg województw czy regionów, ponieważ są one agregowane jedynie na poziomie kraju.

Różne instytucje (KAS, IJHARS, PIORiN, GIS, KOWR, GUS) używają różnych systemów informatycznych, formatów danych, standardów metadanych, częstotliwości aktualizacji itp., co bardzo utrudnia lub wręcz uniemożliwia ich bezpośrednią integrację. W związku z tym ewentualna budowa takiego systemu wymagałaby bardzo dużych nakładów, których zaangażowanie mogłoby okazać się niewspółmierne do uzyskanych efektów. Ponadto, część danych może być objęta ograniczeniami prawnymi co do ich udostępniania a ich ujawnienie mogłoby naruszyć różnego rodzaju przepisy. Niemniej Polski rząd rozwija ideę portali interoperacyjności i otwartych danych, gdzie dane różnych instytucji mogą być udostępniane i współdzielone. Takim przykładem jest portal „Otwarte dane”(<https://dane.gov.pl/pl>), gdzie w jednym miejscu są udostępniane dane opracowywane przez wiele różnych instytucji.

Załączniki do odpowiedzi na interpelację:

1. Wspólne stanowisko Polski, Bułgarii, Francji, Grecji, Węgier i Rumunii w sprawie potrzeby uwzględnienia skutecznej klauzuli ochronnej w umowie z Mercosurem - przekazane we wrześniu 2017 r. na forum Komitetu Polityki Handlowej w Brukseli.
2. wspólne stanowisko Polski, Francji, Austrii, Cypru, Grecji, Węgier, Francji, Litwy, Luksemburga, Rumunii, które w kwietniu 2016 było przekazane przez Francję do Komisji Europejskiej.
3. Stanowisko Polski z 19.09.2025 r. do projektu decyzji Rady w sprawie zawarcia umowy z Mercosurem
4. Wspólny komunikat Polski i Francji z 7 lipca 2025 r.
5. Zbiór statystyczny (za okres od 1 stycznia 2024 r. do 31 sierpnia 2025r., w podziale na miesiące) dotyczący importu z Ukrainy, na podstawie danych dostępnych w bazie analitycznej Krajowej Administracji Skarbowej (KAS).
6. Informacja Inspekcji Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych na temat kontrolowanych zbóż w podziale na lata i miesiące w okresie od 01.01.2024 r. do 26.09.2025 r.